ਸੰਜੇ ਪੁਰਾਣ ਬਾਗਡੇ ਅਤੇ ਅਨਜ

ਬਨਾਮ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ

(2020 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 143)

ਜੁਲਾਈ 28, 2022

[ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾ 302 ਨਾਲ ਰੀਡ ਵਿਦ ਧਾਰਾ 34 – ਕਤਲ – ਸਾਂਝੀ ਇਰਾਦਾ – ਉਸ ਭਾਗਿਆਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 3 ਵਜੇ, ਪੀੜਿਤ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ (ਗਵਾਹ) ਜਾਗ ਪਏ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਤਨੀ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਤੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਸੱਦ ਦੇਣ ਗਿਆ – ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸਦੇ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੌਕੇ ਤੇ ਦੌੜੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਰੱਖਿਆ ਸੀ – ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਪਾਇਆ, ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਚਾਰੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਸੀ – ਉਸਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਸਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਪੀੜਿਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਅਸਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਦਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ – ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ ਵਰਤਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਫੈਸਲਾ: ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ – ਘਟਨਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਸਵੇਰੇ 3.30 ਵਜੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾਲ ਦੋ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀਆਂ ਫੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਾਫ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜੋ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ – ਇਹ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ ਮੌਕੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਸੀ – ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ – ਇਹ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਵਾਪਰੀ ਸੀ – ਪੂਰਵ ਨਿਯੋਜਿਤ ਇਰਾਦਾ ਸਾਫ ਸੀ – ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੌਕੇ ਤੇ ਵੀ, ਇਰਾਦੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਦੋ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ – ਸਿਰਫ ਦੋ ਨੇ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ ਵਰਤੀ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਫੜੇ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਚਿਤ ਚੋਟਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਣ।

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਲਟਣਾ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾ 34 – ਦਾਇਰਾ – ਸਾਂਝੀ ਇਰਾਦਾ – ਸਬੂਤ – ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 34 ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਧਾਰਣਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਅਤੇ ਆਯਾਤ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਠੋਸ, ਠੋਸ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 – ਧਾਰਾ 34 – ਸਾਂਝੀ ਇਰਾਦਾ – ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਦਾਇਤਵ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ – ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਤੱਤ ਹੈ – ਇਹ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਇਰਾਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ – ਉਹ ਇਰਾਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਧਾਰਾ 34 ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਪਰ ਇਹ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਦਾਇਤਵ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਗਾਂਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੱਸਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2022) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 545 : 2022 (1) ਜੇ.ਟੀ. 96; ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2010) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 407 : [2010] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 772 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2022) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 545 ਪੈਰਾ 11 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2010] 9 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 772 ਪੈਰਾ 11 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 143 ਦਾ 2020।

ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 05.02.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 363 ਦਾ 2018।

ਅਕਾਸ਼ ਕਾਕਡੇ, ਸੋਮਨਾਥ ਪਾਧਾਨ, ਸਵੇਤਾ ਕੁਮਾਰ, ਅਸ਼ੋਕ ਅਤੇ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਬਿਪਿਨ ਬਿਹਾਰੀ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ।

ਰਾਹੁਲ ਚਿਤਨਿਸ, ਸਚਿਨ ਪਾਟਿਲ, ਆਦਿਤਯ ਏ. ਪਾਂਡੇ, ਜਿਓ ਜੋਸਫ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਵੇਤਲ ਸ਼ੇਪਾਲ, ਵਕੀਲ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. 2 ਅਤੇ 3 ਨਵੰਬਰ, 2015 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 3 ਵਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਲਾਸ ਬਾਬੂਸਾ ਗਵਾਂਡੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੌ. ਅਨੀਤਾ ਵਿਲਾਸ ਗਵਾਂਡੇ ਜਾਗੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਤਨੀ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਤੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਸੱਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਗਿਆ। ਪਤਨੀ (ਪੀਡਬਲਿਊ-6) ਨੇ ਪਤੀ ਦੇ ਚੀਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਕਿ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਦੌੜੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮਨੋਜ ਪੁਰੇ ਬਾਦਗੇ ਅਤੇ ਪੁਰਨ ਸਕਾਹਰਮ ਬਾਗਡੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੰਜੇ ਪੁਰਨ ਬਾਗਡੇ ਅਤੇ ਰਾਜਰਤਨ @ ਨੰਦੂ ਬਾਗਡੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਉਸ ਦੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਉਣ 'ਤੇ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਭੱਜ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਪਾਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚਾਰੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਤੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੜੋਸੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਟੋ ਰਾਹੀਂ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ।

2. ਹਮਲੇ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਮਨੋਜ ਪੁਰਨ ਬਾਗਡੇ ਦੀ ਪਤਨੀ 'ਤੇ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-6 ਦਾ ਬਿਆਨ ਧਾਰਾ 161 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 164 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਅਸੰਗਤੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ।

3. ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 79/2015 ਮਿਤੀ 03.11.2015 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਕੋਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਕੋਲਾ ਦੇ ਲਰਨਿਡ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਨੇ ਮਿਤੀ 14.09.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਦਕਿ ਦੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

4. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-6 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਇਕੋ ਇਕ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਫੈਸਲਾ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਬਚਾਅ◌ਾ◌ं 'ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 46 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਿਆਇਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਸੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਚੋਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਇਹੀ ਇਕੋ ਇਕ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਆਮ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ।

5. ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਦੋ ਅਪੀਲਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ।

6. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਆਮ ਮਨਸ਼ਾ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਆਮ ਮਨਸ਼ਾ ਦੇ ਅਗਾਂਹ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸਹਿਮਤ ਸੀ, ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ (ਸਾਰੇ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ) ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਛਲੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਛੋੜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਆਮ ਮਨਸ਼ਾ ਰਾਤ/ਸਵੇਰ

ਵਿੱਚ ਸਪੋਟ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਖਤਰਨਾਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ, ਭਾਵੇਂ ਅਸਲ ਹਮਲਾ ਦੂਜੇ ਦੋ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

7. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ ਵਰਤਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 20.01.2020 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

9. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਸੀਮਿਤ ਪਰਿਧੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਨੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-6, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜੋ ਇੱਕ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗਵਾਹ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

10. ਅਪੀਲਕਾਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਮੂਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰਪੂਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਦੋਨੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ, ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਢੰਗ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਾਲ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕੋ ਸਵਾਲ ਜੋ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਾਂਝੀ ਆਮ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੋ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ।

11. **ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜਸਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੱਸੀ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ** – (2022) 2 **ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.** 545, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਧਾਰਣਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਠੋਸ, ਪੁੱਖਤਾ, ਨਿਸਚਿਤ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇ। ਜੋ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਨਿਆਇਕ ਐਲਾਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ **ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ** - (2010) 8 **ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.** 407, ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸੁਰਾਗ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਤੱਤ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਰਾਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਪਰ ਇਹ ਨਿਰਮਾਣਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅਗਾਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ 3:30 ਵਜੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਤੇ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੇ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ ਫੜ੍ਹੀ ਹੋਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਉਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਇਹ ਕੋਈ ਅਚਾਨਕ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵੀ, ਇਰਾਦੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੋ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿਰਫ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਹੀ ਕੁਲ੍ਹਾੜੀ ਵਰਤ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਸੱਟਾਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

13. **ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ** ਵਿੱਚ ਬਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਲਟਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਸਕਦੇ।

ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਕਿ ਗਲਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਏ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਂਹ ਲਿਆ ਗਿਆ।

14. ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਖਰਚੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਵਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਦੀਪਕ ਪਾਵਰ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਰੱਦ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate